Viața Satului

NR. 14 (4731) MIERCURI, 1 APRILIE 1992 · Editor: Guvernul Republicii Moldova · Apare de la 1 mai 1945 · Prețul 1 rublă

CĂTRE POPORUL MOLDOVEI

ONORAȚI COMPATRIOȚI!

Povara bunătății noastre apasă greu de amenințînd, poate mai mult ca oricînd, ne strivească. E al treilea an de cînd mină de străini obraznici pînă la culme, cînd bloc fariseic cu vînzătorii de neam, hărțuiesc fără încetare în propria ca. Neliniștea, nesiguranța în ziua de mîi teama pentru viața aproapelui și ărțuia dintre noi ne pasc mereu, ajun- de acum să ne întoarcă direct din va armei. E capătul răbdării, cît de cteristică n-ar fi poporului nostru iu- de pace această bună calitate umană. Dumnezeu mi-e martor, nu am vrut odată vărsare de sînge, am respins oideauna ideea confruntării directe, po- cînd cum am putut orice încercare de lență pe pămîntul Moldovei. Înțeleg, agi compatrioți, că acum, cînd orice oră poate spori pierderile de vieți omenești, evinovate, fiecare dintre Dumneavoastră are în drept să aștepte de la conducerea statului nu atît apeluri, cît decizii și ac- uni care ar dezlega odată și pentru tot- deauna acest nod încîlcit al vremii.

Iată de ce nici nu cutez să mai repet cele îndemnuri pe care eram nevoit, dar e dator, să le fac ori de cîte ori pretin- liderii separatiști recurgeau la mîrșa- ele lor metode de tensionare a situației pentru a ne întoarce înapoi sub flamurile egii ale urîtării de neam și sclaviei. De apt, mă adresam oamenilor de bună cre- nță din raioanele din stînga Nistrului, din localitățile cu populație găgăuză ma- joritară, către întregul popor, nutrind totodată speranța că se vor astîmpăra în sfîrșit și aceia de ne vor doar răul.

Slavă, pînă ieri am crezut în aceasta și în noaptea de două spre trei noiembrie 1990, cînd la telefon, de la Moscova, prin intermediul radioteleviziunii naționale, ca să mă audă întreaga republică, implo- ram: «Oameni buni, opriți-vă!». Atunci în ultimul moment s-au evitat clocniri masive, care puteau să se soldeze cu mii de cadavre atît la Criuleni—Dubăsari, cît și la Varnița — Tighina, în alte localități.

O speranță pentru rezolvarea pașnică a problemei urma să însemne și poziția Rusiei, Belarusiei și Ucrainei ca rezultat al vizitelor preconizate pentru 12—13 decembrie anul trecut în capitalele acestor țări. Viețile omenești curmate în apropierea Dubăsarilor în dimineața de 13 decembrie au topit și această speranță. Apelul la rațiune din nou nu a fost auzit, pentru clica lui Smirnov și Maracuța devenind, de fapt, o regulă ca la orice pas concret al nostru pe calea făuririi pașnice a statului independent să răspundă cu noi omoruri și fărădelegi. La 2 martie curent pe separatiști i-a înfuriat la nebunie decizia primirii Republicii Moldova în O.N.U. și s-au năpustit cu blindatele asupra populației pașnice, care nu le împărtășește concepțiile aberante. Ultimul atac mișelesc din 23 martie, soldat cu noi victime este o urmare a reacției agonice la Declarația șefilor de state ale C.S.I. prin care se proclamă drept element de bază al politicii lor în relațiile cu Republica Moldova păstrarea integrității ei teritoriale.

Cercul izolării totale — internă și internațională — a teroriștilor smirnovișt- se îngustează pe zi ce trece. Pînă și mercenarii-kazaci prind avut de seama cu cine au de a face. A depășit cadrul național neîmpăcarea și ura populației băștinașe. Sînt deciși să-și jertfească viața pentru libertatea oamenilor de aici acei care le vin în ajutor din partea dreaptă a Nistrului.

Tentativa transformării unei părți componente a statului independent Moldova în lagăr de concentrare militaro-comunist va eșua neapărat, întrucît aceasta nu o va permite puterea noastră supremă — Poporul. Conducerea Republicii, care are mandatul încrederii Poporului, va fi întotdeauna cu el.

Așadar, cuțitul a ajuns la os, răbdarea e la limită. Cumpătarea, pentru care am pledat mereu, și mulțumesc poporului că m-a ascultat, nu ne mai poate ajuta. Este în pericol Demnitatea noastră de Neam! Să ne-o apărăm cu cinste, dîndu-le ripos- ta cuvenită separatiștilor venetici, trădătorilor Maracuța, Caraman, Chițac și celorlalți de teapa lor.

Subliniez și cu această ocazie că oamenii de bună credință, indiferent de apartenența națională au și vor avea drepturi egale ca cetățeni ai statului independent și democratic — Republica Moldova. Totodată, conform unui decret prezidențial vor fi amnistiați necondiționat toți acei care vor preda benevol armele organelor de drept ale Republicii Moldova.

Decretarea stării excepționale pe întreg teritoriul republicii este condiționată de situația agravată la maximum ca rezultat al acțiunilor criminale în stînga Nistrului ale forțelor proimperiale. În același timp, cînd dintr-o parte sîntem amenințați de moarte, din alta ni se adresează neîncetat critici nejustificate.

Deci, în perioada acțiunii stării excepționale, toți cetățenii țării sînt obligați să respecte întocmai prevederile respectivului Decret prezidențial, să îndeplinească dispozițiile organelor executive locale legale și celor superioare lor.

Compatrioți! E ora cînd nu mai putem amîna să facem ordine în casa noastră proprie așa cum găsim noi de cuviință. Această decizie, acest apel este în deplină corespundere cu principiile forurilor internaționale vizînd drepturile fundamentale ale omului.

Ajunge! Nu mai putem admite batjocura smirnoviștilor și andreevistelor. Rog să fiți pregătiți moral ca în orice clipă să răspundeți la chemarea Patriei, care se află în mare pericol. Să fim uniți și vom învinge!

Dumnezeu să ne ajute!

Mircea SNEGUR.

26 martie 1992

DECRETUL PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA

Cu privire la decretarea stării excepționale pe întreg teritoriul Republicii Moldova

De mai bine de doi ani poporul iubitor de pace al Moldovei este supus hărțuielilor și umilințelor, drepturile și interesele lui legitime sînt încălcate de diferiți aventurieri, care și-au părăsit patria și au venit în republica noastră în căutarea fericirii. Fiind sprijiniți din afară, dînd dovadă de o impertinență, cum rar poate fi întîlnită în istorie, ei au creat în partea de pe malul sting al Nistrului din Moldova un pseudostat și, înarmîndu-se pînă în dinți cu cel mai modern armament al Armatei Sovietice, s-au ridicat acum în apărarea lui împotriva pericolului de ei înșiși inventat din partea populației băștinașe — cetățeni de diferite naționalități, care de-a lungul secolelor au trăit în pace și înțelegere.

Conflictul politic declanșat de ei și sprijinit din afară a degenerat din reavoința acestor pretendenți la «pămînturile rusești străvechi» într-un conflict armat. Confruntarea a atins punctul culminant. Măsurile concrete, întreprinse de Parlamentul și Guvernul republicii, pentru reglementarea conflictului prin mijloace politice, în pofida sprijinului poporului moldovenesc iubitor de pace, nu s-au încununat de succes. Orice asemenea măsuri, propuneri sînt respinse de către separatiști apriori și în cel mai obraznic mod. Ei nu vor să-și pleace urechea la glasul rațiunii, nu vor și nici nu pot în virtutea concepției lor despre lume orîjate în totală comunistă, fascistă, închizînd în partea stîngă a Nistrului toate structurile de stat legale, creînd un vid informațional și lipsind astfel populația de dreptul legitim la informație obiectivă, separatiștii au creat în Transnistria o situație de psihoză în masă, de frică permanentă în așteptarea «atacului românilor», D.P.D.S. etc.

În pofida faptului că Republica Moldova a fost recunoscută de comunitatea mondială drept stat independent și membru cu drepturi depline al O.N.U., liderii separatiști continuă să intimideze oamenii cu pericolul «unirii cu România». Mai mult decît atît, separatiștii caută în fel și chip să antreneze în acest conflict armata a 14-a a trupelor unificate ale Comunității Statelor Independente. Speculînd sentimentele umane ale soldaților și ofițerilor, care nu se încumetă să aplice forța împotriva femeilor, maselor de oameni agitați, adepții separatiștilor pătrund cu forța la obiectivele militare, sparg ușile depozitelor, își însușesc prin violență arme de foc și tehnică de luptă. Acei care nu doresc să contribuie la declanșarea războiului civil sînt insultați, răpiți, maltratați, supuși unei terori sistematice, sînt învinuiți de trădare.

Intimidată și înșelată, în acest fel, o parte a populației din această zonă, fiind stăpînită de sentimentul fricii, firesc în asemenea situație, pentru sine și pentru copiii lor, au pus mîna pe armă, fără a se gîndi că comit o crimă împotriva propriului popor. Kazacii și gardiștii îi izgonesc din casele lor pe moldoveni, reprezentanții altor popoare — numai pentru faptul că ei se pronunță pentru o Moldovă pașnică, unică și indivizibilă. Persoanele indezirabile sînt exterminate în sensul adevărat al cuvîntului. Se trage fără nici un avertisment.

Atrocitățile la care se dedau bandiții în raioanele de pe malul sting al Nistrului din republică au întrecut pînă și fărădelegile fasciștilor. Aceasta nu este altceva decît un genocid față de populația băștinașă.

O asemenea situație nu mai poate fi tolerată.

În scopul neadmiterii escaladării în continuare a încordării, asigurării securității statului și integrității teritoriale a republicii, întru executarea Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova din 19 martie 1992 «Cu privire la măsurile de normalizare a situației politice în republică» în ceea ce privește restabilirea structurilor legale ale puterii de stat și administrației de stat, apărării drepturilor cetățenilor de pe malul sting al Nistrului și călăuzindu-mă de punctul 13 al articolului 113[a] din Constituția Republicii Moldova, articolele 1, 2, 3, 12 și 13 din Legea Republicii Moldova «Cu privire la regimul juridic al stării excepționale și formelor speciale de administrare în Republica Moldova» **hotărăsc:**

1. Se decretează pe întreg teritoriul Republicii Moldova starea excepțională.

2. Se instituie conducerea directă a republicii de către Președintele Republicii Moldova prin intermediul Consiliului Suprem de Securitate al Republicii Moldova.

3. Pentru asigurarea conducerii teritoriilor în condițiile stării excepționale, președinții comitetelor executive raionale, primarii orașelor de subordonare republicană să formeze și să aprobe de urgență comitete excepționale speciale formate din 11—15 persoane.

4. Comitetele excepționale speciale se învestesc cu împuterniciri speciale pe teritoriile lor, prevăzute de articolul 3 din Legea Republicii Moldova «Cu privire la regimul juridic al stării excepționale și formelor speciale de administrare în Republica Moldova».

5. Pentru asigurarea executării măsurilor stării excepționale și formei speciale de conducere sînt antrenați lucrătorii organelor de drept și forțele Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Securității Naționale al Republicii Moldova, Ministerului Apărării al Republicii Moldova, care acționează pe baza Constituției și a altor Legi ale Republicii Moldova.

6. Ministerul Securității Naționale al Republicii Moldova, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, celelalte organe de drept, în interacțiune cu unitățile în proces de formare ale Armatei Naționale, să ia toate măsurile necesare prevăzute de Lege pentru:

lichidarea și dezarmarea formațiunilor înarmate nelegitime, căutarea și reținerea, trăgerea la răspundere penală a tuturor celora care au comis crime de stat grave și alte crime împotriva organelor de stat și populației pașnice a republicii;

asigurarea pazei, securității și a condițiilor necesare pentru activitatea organelor provizorii speciale ale puterii de stat și administrației de stat;

controlul cuvenit asupra trecerii Graniței de Stat, neadmiterea sosirii în republică a kazacilor, mercenarilor și altor elemente criminale, dezarmarea și deferirea justiției a cetățenilor care s-au încadrat în formațiunile înarmate nelegitime și cei care au luat parte la acțiuni anticonstituționale;

evidența celor care vor preda benevol armele și mijloacele organelor legale ale puterii în vederea soluționării ulterioare a chestiunii privind amnistierea lor;

susținerea și acordarea de ajutor cetățenilor Republicii Moldova care s-au văzut nevoiți să se ridice în apărarea ei și în apărarea drepturilor lor legitime cu arma în mînă.

7. Se propune încă o dată inițiatorilor și compilicilor creării așa-numitei republici moldovenești nistrene, formațiunilor ei înarmate nelegitime să le dizolve și să se predea benevol organelor de drept pentru soluționarea chestiunii privind răspunderea penală sau altă răspundere pentru cele comise.

8. Prezentul Decret intră în vigoare de la ora 20.00 ora locală, 28 martie 1992 și acționează pînă la suspendarea situației excepționale.

* * *

Fac apel către toți oamenii de bună credință, către toți locuitorii din raioanele din stînga Nistrului ale Republicii Moldova care doresc pace și liniște, să se unească în jurul organelor de drept și al altor organe ale puterii legale de stat și să le acorde tot concursul în munca lor complexă și periculoasă de reinstaurare a păcii și ordinii în republică.

Mircea SNEGUR,
Președintele Republicii Moldova.

or. Chișinău, 28 martie 1992

LEGEA

REPUBLICII MOLDOVA

Cu privire la regimul juridic al stării excepționale și la formele speciale de guvernare în Republica Moldova

Prezenta Lege stabilește condițiile politice, juridice, economice, sociale, administrativ-organizatorice și de altă natură de decretare a stării excepționale pe teritoriul Republicii Moldova sau în unele raioane, orașe și zone ale ei, precum și modul de introducere a formelor speciale de guvernare pe anumite teritorii (raioane, orașe, zone) ale republicii, statutul juridic al organelor care exercită forme speciale de guvernare, determină particularitățile activității organelor locale ale puterii de stat și ale administrației de stat, a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor de stat, cooperatiste (colective), obștești și de altă natură, precum și a cetățenilor în condițiile formelor speciale de guvernare, modul și condițiile anulării stării excepționale.

Decretarea stării excepționale și introducerea unor forme speciale de guvernare are ca scop normalizarea cît mai grabnică a situației, restabilirea legalității și ordinii de drept.

TITLUL I

CONDIȚIILE ȘI MODUL DE DECRETARE A STĂRII EXCEPȚIONALE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 1. Starea excepțională constituie o măsură provizorie, decretată de Parlamentul Republicii Moldova sau de Președintele Republicii Moldova în conformitate cu Constituția Republicii Moldova și cu prezenta Lege, în interesele asigurării securității cetățenilor Republicii Moldova, legalității și ordinii de drept în cazuri de calamități naturale, accidente mari și catastrofe, epidemii, epizootii, dezordini de masă și în alte circumstanțe excepționale.

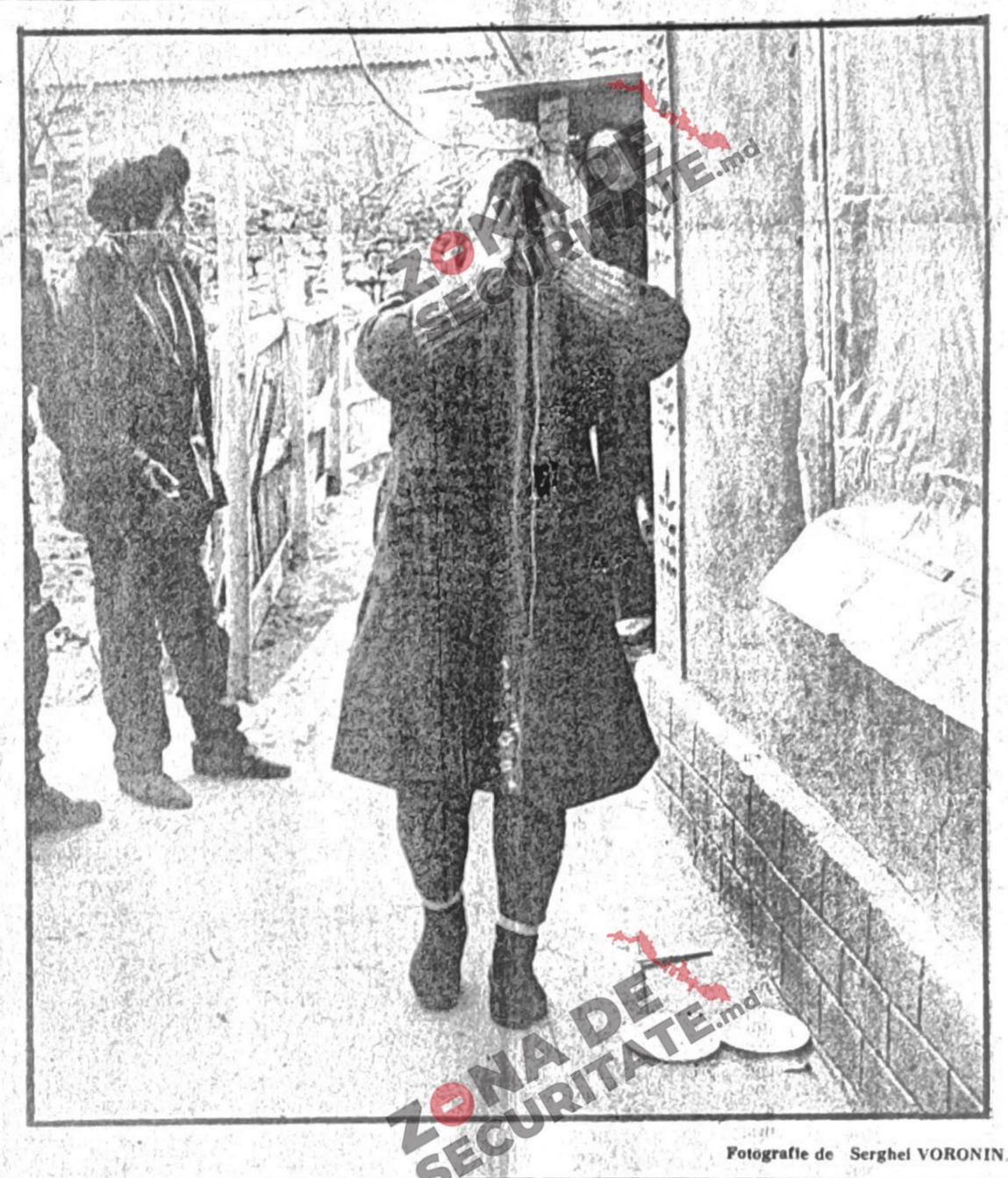
Hotărîrea privind declararea stării excepționale pe teritoriul Republicii Moldova, în unele raioane, orașe și zone ale republicii se adoptă de Parlamentul Republicii Moldova cu votul majorității simple din numărul total al deputaților poporului din Republica Moldova sau de Președintele Republicii Moldova, în mod individual, atît din proprie inițiativă, cît și la propunerea Guvernului Republicii Moldova, a Sovietelor locale de deputați ai poporului din republică.

Articolul 2. La decretarea stării excepționale se indică motivele adoptării unei atare hotărîri, termenele și hotarele teritoriale ale acțiunii ei.

Parlamentul Republicii Moldova sau Președintele Republicii Moldova sînt în drept să anuleze starea excepțională pînă la expirarea termenului stabilit sau să prelungească starea excepțională, dacă n-au fost eliminate circumstanțele ce au servit motiv pentru decretarea ei și dacă Legea nu prevede un alt mod de prelungire.

Hotărîrea privind introducerea, anularea sau prelungirea stării excepționale intră în vigoare din momentul adoptării ei, dacă nu se stipulează altfel, și este adusă imediat la cunoștința publică.

(Sfîrșit în pag. 2).

Fotografie de Serghei VORONIN.

Meditații pe prispa casei

Viitorul depinde de noi

SÎNT plugar. Mai mulți ani în șir cresc pîine pe pămînturile Transnistriei și niciînd nu m-am ocupat de politică. Politica, mi-am zis eu de fiecare dată, ține de obligațiunile politicienilor și nicidecum de ale celora de la coarnele plugului. Cele ce se întîmplă însă acum în partea stîngă a Nistrului, cred, nu-l pot lăsa indiferent pe nimeni. De aceea am hotărît să-mi spun și eu părerile.

Mai întîi de toate, nu pot înțelege pe ce se bazează separatiștii transnistreni, acționînd de unii singuri, din buna lor voință, dar de fiecare dată vorbind din numele tuturor locuitorilor. Dacă într-adevăr politica promovată de ei ar corespunde majorității populației din partea stîngă a Nistrului, atunci fiți siguri, n-ar mai avea loc atîtea confruntări soldate pînă la urmă cu curmări de vieți omenești. Asta-i una la mînă.

A doua: sosirea mercenarilor-cazaci angajați pe bani grei care, de altfel, tot de pe spinarea oamenilor sînt luați, este canalizată de scopurile meschine ale aventurierilor politici, trădătorilor de Patrie, și neam de alde Diukarev, Finaghin, Smirnov, Caraman și Maracuță. Tot la moara lor toarnă insistent apă și organele procomuniste de informare în masă.

Da, moldoveanul i-a primit pe toți cîndva, încălzindu-i și hrănindu-i. I-a primit cu gîndul că mai apoi se vor încadra cu toții în munca de făurire, dar...

Cînd te uiți mai bine — de lucrat n-are cine, deși orășelul nostru crește văzînd cu ochii. Deja nu ajunge pămînt pentru construcția caselor. Cele mai fertile terenuri se dau în stăpînirea oamenilor veniți de pe aiurea. Chiar și casele strămoșilor noștri tot străinilor se vînd pe un preț de nimic. Și poate n-ar mai fi ei prăpădul lumii dacă acești «călători» sosiți cu traiul în Moldova ar contribui și ei cît de cît la propășirea gospodăriei, a raionului. Firește, cu cît mai multă producție agricolă vom produce și vom expedia, cu atît mai bine vom trăi. Deci de noi și numai de noi depinde viitorul nostru — și nu de cazacii-mercenari năvăliți cu arma în mînă. Mai devreme sau mai tîrziu vor înțelege și ei neapărat acest lucru.

Vasile GURDUZ,
inginer în colhozul «1 Mai» raionul Slobozia.

Zice-o vorbă din bătrîni

- **Bucuria mare e și cea mai scurtă.**
- **Briciul prea ager se știrbă.**
- **A intrat vițel și a ieșit de nu-i încap coarnele pe ușă.**
- **Dacă ai bani, ai prieteni și dușmani.**
- **De vorbă bună nu te doare gura.**